

Finansdepartementet
103 33 Stockholm
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av SOU 2023:16 Betänkandet Staten och betalningarna

Er beteckning: Fi2023/01259

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland har begränsat remissvaret till de delar av utredningen som framgår nedan. Vi ställer oss positiva till förslagen i utredningen som helhet. De förslag som Länsstyrelsen belyser i den löpande texten anses vara extra viktiga ur vår synpunkt. Det gäller både när vi instämmer och/eller har förslagsåtgärder eller frågor.

Länsstyrelsens synpunkter på utredningen

3 Statens roll på betalningsmarknaden

Länsstyrelsen Östergötland instämmer att staten behöver ta ett större ansvar för att alla ska kunna göra betalningar. Vi instämmer att staten med fördel kan överlämna åt marknadens aktörer att utföra samhällsviktig betalningsverksamhet men att tydliga krav måste ställas så att ansvar för utförandet inte kan väljas bort av enskilda aktörer. Det är också viktigt att någon får ansvaret för att göra en samlad effekt- och nyttobedömning av detta.

Länsstyrelsen välkomnar att utredningen rekommenderar att staten ska ta ett större ansvar för kontanthantering men saknar samtidigt konkreta förslag i utredningen på hur detta ansvar ska se ut samt på vem ansvaret ska fördelas.

Länsstyrelsen upplever att det saknas en definition av begreppet staten i utredningen. Staten är ett brett begrepp vilket gör det svårt att veta vilken del av staten som ska ta ansvar för respektive område.

Det är positivt att lagstiftningen kring digital säkerhet och civil beredskap har skärpts och breddats. Länsstyrelsen tycker att det är

viktigt att staten vidtar ytterligare åtgärder för att göra digitala system mindre sårbara och mer driftsäkra samt för att öka den civila beredskapen på betalningsområdet.

Länsstyrelsen instämmer med vikten av att framtidssäkra lagstiftningen för att ta höjd för den tekniska utvecklingen. Det är också viktigt att lagstiftningen säkerställer goda villkor för konkurrens och innovation inom betalningsekosystemet. Lagstiftning och tillsyn måste säkerställa att nya aktörer får tillträde till nödvändiga tjänster och infrastruktur på objektiva och icke-diskriminerande villkor.

5 Allas möjlighet att betala och tillgången till betaltjänster

Länsstyrelsen Östergötland har sedan 2007 i uppdrag att bevaka grundläggande betaltjänster i länet och bedöma om tillgången till dessa motsvarar samhällets behov (förordning 2017:869). Länsstyrelsen Östergötland anser precis som utredningen att såväl målet som tillhörande insatser behöver moderniseras för att kunna svara upp mot de samhällsförändringar som skett sedan 2007. Under de senaste åren har tiden sprungit ifrån uppdraget, dess mål och innehåll. Länsstyrelsen Östergötland anser att en breddning av uppdraget är nödvändig för att de statliga medlen som tilldelas uppdraget ska kunna användas mer effektivt. Vi instämmer med att det nya teknikneutrala och framtidssäkrade målet är att föredra framför det nuvarande målet. Länsstyrelsen vill dock betona vikten av kontinuerlig uppföljning kring måluppfyllelsen. Vi vill också belysa vikten av att vid ett införande av ett nytt mål tydligt definiera vad rimliga kostnader är (både direkta och indirekta) samt för vem dessa kostnader är rimliga.

Det är viktigt att staten fördelar ansvaret för förändringar och ställer krav på att de som tilldelats ansvar återkommer med rekommendationer på hur ändringar bör utformas. Länsstyrelsen efterfrågar tydlighet i vilka mandat, metoder och verktyg som Länsstyrelsen har att förhålla sig till. I dagsläget har myndigheten ett bevakningsuppdrag när det gäller grundläggande betaltjänster. Om Länsstyrelsens uppdrag förändras i framtiden behövs tydliga riktlinjer. Det är bra att fördela ansvaret på flera och låta de aktörerna med störst kompetens sköta frågorna inom sitt expertområde.

Länsstyrelsen menar att utredningen bör tagit mer hänsyn och gett konkreta åtgärder för den avsaknad av säkerhetsnät som råder för utsatta personer i samhället. Utredningen beskriver problematiken

kring att många har svårt att betala när endast digitala betalningsalternativ finns. Länsstyrelsen bekräftar detta. Kontanter är för vissa individer det enda alternativet och därför måste detta vara en självklarhet i samhället.

Det är viktigt att personer på landsbygden såväl som i städer har samma förutsättningar att kunna hantera sina grundläggande betaltjänster. Det är viktigt för att Sverige ska ha ett livskraftigt samhälle. Sveriges län skiljer sig åt inom olika aspekter och därför kan det vara viktigt att titta regionalt när det gäller att säkerställa allas möjlighet att betala och tillgången till betaltjänster.

6 Tillgång till konto för betaltjänster

Länsstyrelsen anser att det bör vara allas rätt med tillgång till konto för betaltjänster. Betalkonto är en förutsättning för att kunna genomföra betalningar och måste vara en grundläggande samhällsservice. Detta inkluderar utöver privatpersoner även företag och föreningar som även de behöver rätt till betalkonto. Länsstyrelsen föreslår att rätten till betalkonto för företag och föreningar bör finnas i betaltjänstlagen.

Baserat på Länsstyrelsen erfarenheter fungerar inte de lågriskkonton som utredningen nämner i praktiken. Det är därför positivt att utredningen lyfter att kreditinstituten i större utsträckning än i nuläget bör erbjuda betalkonto med ett mer begränsat tjänsteutbud än de grundläggande funktioner som stadgas i betaltjänstlagen.

Länsstyrelsen ställer sig frågande till det något bristande svarsunderlaget som utredningen använt sig av under rubrik 6.3.4. Länsstyrelsen erfarenheter är att ideella organisationer och mindre företagare kan ha svårigheter att öppna konto.

Länsstyrelsen är tveksam till förslag 6.6.3 eftersom det inte framgår tydlig varför det inte omfattas till att gälla även juridiska personer. Bör man inte kunna förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism även om även juridiska personer omfattas?

8 Tillit och integritet på den digitala betalningsmarknaden

Länsstyrelsen instämmer med att en statlig e-legitimation på högsta säkerhetsnivå införs så snart det är möjligt. Staten har ett mycket viktigt ansvar att säkerställa att e-legitimationer är tillgängliga och säkra för alla medborgare i Sverige. De nuvarande alternativen för e-legitimation tillhandahålls av privatägda bolag och är inte tillgängliga

för alla. En e-legitimation krävs för en mängd e-tjänster och de som inte har tillgång till tjänsten exkluderas från samhället.

9 Konkurrens i ekosystemet för betalningar

Bra och viktigt att lyfta en väl fungerande konkurrens i ekosystemet för betalningar. Etablerade finansiella företag, inte minst banker, har under senare år utmanats av nya aktörer, varav ett stort antal är verksamma inom ekosystemet för betalningar. Detta är en förutsättning för tillgången till effektiva och billiga betalningslösningar.

Länsstyrelsen instämmer med förslaget 9.7.3 gällande behovet av att aktivt påverka utformningen av EU-regelverk.

11 Civil beredskap inom ekosystemet för betalningar

Länsstyrelsen instämmer med att näringsidkare som tillhandahåller livsnödvändiga varor bör acceptera flera betalningssätt som inte är beroende av samma infrastruktur. Det är viktigt att säkra kontanterna som accepterat lagligt betalningsmedel ur flertalet perspektiv, inte minst ur beredskapssynpunkt. Genom flera oberoende sätt att betala stärks samhällets motståndskraft mot yttre påverkan.

13 Lagliga betalningsmedel i Sverige

Länsstyrelsen ser positivt på samtliga förslag men anser att det inte behövs ytterligare en översyn av kontanternas ställning och tillgången till kontanttjänster. Länsstyrelsens förhoppning på utredningen var att ett förslag på åtgärder skulle presenteras och att åtgärder nu skulle kunna införas.

Länsstyrelsen ställer sig frågande till om ett lagkrav kan införas på näringsidkare att acceptera vissa betalningsmedel (tex. kontanter) utan att ge ersättning för detta. Kontanthantering är i dagsläget förknippad med höga kostnader. Länsstyrelsen anser att näringsidkare ska ta emot kontanter men att detta möjligtvis kräver en statlig ersättning eller att staten skapar förutsättningar för att kostnaden för kontanthantering minimeras.

17 Statens betalningar

För den enskilda myndigheten är laddningsbara kort en kostnadsfråga. Det sker sällan återkommande betalningar till samma individ som inte går via bankkonto och det är svårt att motivera en ökad kostnadsvolym för undantagsfall. Länsstyrelsen menar att

förslaget i kap 17.6.2 är möjligt om det förutsätter att rättigheten till bankkonto är säkrad för individen. Alternativt att alla myndigheter kan få del av transaktionskontoregistret via Myndigheten för utbetalningskontroll och inte bara de myndigheterna med stora betalningsvolymmer.

Gällande förslaget om kontinuitet i statens betalningar (17.6.3) ser Länsstyrelsen att det är av stor vikt att ha möjlighet till alternativ bank. Länsstyrelsen föreslår att syftet och funktionen som samhällsbärande med civilförsvarsroll bör vävas in i möjligheten att få teckna avtal med två banker och inte bara betalningsvolymen. Idag har länsstyrelsen som myndighet med färre betalningar endast ett alternativ att kunna ansluta samtliga tjänster till. Länsstyrelsen har svårt att ha insyn och försäkra oss om de krav som ställts är tillräckliga för att säkra våra betalningslösningar vid olika händelser.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Ann Holmlid med handläggare Ida Kellström som föredragande. I handläggningen har även Madeleine Söderstedt Sjöberg - enheten för energi, klimat och regional tillväxt samt Erica Lindberg - enheten för ekonomi och upphandling deltagit. I den slutliga handläggningen har också Susanne Boe Skåmedal - enhetschef för landsbygdsenheten, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.